

แนวทางพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

Guidelines for Developing Relationship between Schools and Communities of Schools under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1

อนัตตา ไชยโคตร* และ กานต์ เนตรกลาง**

คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*,**

Anatta Chaikot* and Kant Netklang**

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University*,**

Corresponding author E-mail: krusine.ac@gmail.com

(Received: October 24, 2024; Revised: November 15, 2024; Accepted: November 28, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 2) เปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน และ 3) ศึกษาแนวทางพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำนวน 108 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน 108 คน และผู้ปฏิบัติงานในชุมชน 108 คน รวม 216 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan จากนั้นดำเนินการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้เทคนิควิธีการจับสลาก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์จำนวน 5 คน โดยการคัดเลือกแบบเลือกเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีค่า IOC รายข้ออยู่ที่ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.978 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test Independent) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ด้านการให้บริการชุมชน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้ามาใช้บริการได้ ด้านการประชาสัมพันธ์ โรงเรียนควรมีการสำรวจช่องทางการสื่อสารที่เป็นที่นิยมและเข้าถึงผู้รับสารได้เป็นอย่างดีตามบริบทวิถีชีวิตในปัจจุบัน เพื่อความรวดเร็วและทันสมัย ด้านการมีส่วนร่วม โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น โรงเรียนควรมีการเชิญเครือข่ายต่าง ๆ

เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการของโรงเรียนตามบริบทและความเหมาะสม และด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับหน่วยงานเครือข่ายต่าง ๆ

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา, การสร้างความสัมพันธ์, โรงเรียน, ชุมชน

Abstract

This research aims to examine the relationship between schools and their respective communities within the jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1. 2) Analyze the dynamics of the relationship between schools and communities within the jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1, categorized by operational status, and 3) investigate the strategies for strengthening the connections between schools and communities under the same educational office. The sample group comprised 108 educational institutions within the designated service area. A total of 216 informants were engaged in the study, comprising 108 school personnel and 108 community workers. The determination of the sample size was conducted utilizing the established table provided by Krejcie and Morgan. Following the execution of simple random sampling based on operational status. Five informants were meticulously chosen as the focal groups for the examination of guidelines. The instruments employed for data collection comprised questionnaires and interviews. The questionnaires concerning school-community relationships exhibit an IOC value of 1.00 and a reliability coefficient of 0.978. The techniques employed in the statistical analysis encompassed percentages, means, standard deviations, independent t-tests, and content analysis, subsequently synthesizing the findings into a narrative format.

The findings indicate that the connection between schools and communities within the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1 is characterized by a notably high level of engagement. Upon examination of each facet, the majority were found to be of considerable caliber. 2) Analyze the nature of the relationship between schools and their respective communities within the jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1. It was determined that, in general, each facet revealed a statistically significant difference at the .01 level when examining the relationship between schools and communities of schools within the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1, categorized by operational status. 3) Concerning the guidelines for fostering relationships between educational institutions and their surrounding communities within the jurisdiction of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 1, it has been observed that, with regard to community services, schools ought to facilitate access to services for the community and relevant stakeholders. In the realm of public relations, it is imperative to evaluate the prevalent communication channels that successfully engage the intended audience, taking into account the contemporary lifestyle dynamics characterized by rapidity and modernity. Regarding participation, educational institutions ought to permit all pertinent stakeholders to engage in the assessment of operational results. To enhance collaborations with other organizations, it is essential to extend

invitations for participation in school activities and processes, taking into account the relevant context and suitability. Ultimately, in relation to community support, educational institutions ought to cultivate robust connections with diverse organizations.

Keywords: Development Guidelines, Relationship Building, Schools, Communities

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศูนย์กลางของการจัดการศึกษาไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นการจัดการศึกษาโดยชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นศูนย์กลาง โดยมีวัดเป็นสถานที่สำหรับจัดการศึกษาและมีพระสงฆ์ ผู้อาวุโส พ่อแม่ ปราชญ์ชาวบ้าน ช่างฝีมือ ร่วมกันทำหน้าที่เป็นครูในการให้ความรู้ อบรม สั่งสอน ทั้งด้านความรู้ ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและจริยธรรม คำสอน โดยเฉพาะพุทธศาสนาซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่เก่าแก่เคียงคู่กับชาติไทยมาช้านาน การจัดการศึกษาในสมัยนั้นจึงเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทวิถีชีวิตชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ (โรงเรียนวัดมหรณพาราม, 2557 อ้างถึงใน นุชา สระสม, 2560)

ปัจจุบัน แนวคิดของการจัดการศึกษาโดยชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางยังคงมีนักการศึกษาและนักวิจัยค้นพบแนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก โดยการร่วมกันของบ้าน วัด และโรงเรียน ซึ่งเป็น 3 สถาบันหลักเป็นที่รู้จักในนาม “บวร” ซึ่งหมายความว่า “ประเสริฐ” โรงเรียนและชุมชนมีความเกี่ยวข้องกันและเป็นที่เชื่อได้ว่าความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วนเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาที่สำคัญวิธีหนึ่งเพื่อการนำองค์การไปสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เนื่องจาก 1) โรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชน 2) โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคคนให้ชุมชน 3) โรงเรียนเป็นแหล่งรวมวิชาสาขาต่าง ๆ 4) โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม 5) โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน 6) โรงเรียนและชุมชนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน จึงเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นพลวัตสังคมซึ่งมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการศึกษาเป็นอย่างมาก (ชนะ สุ่มมาตย์, 2559)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ก็ได้บัญญัติหลักสำคัญของการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 8 (2) คือให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9(2) ให้มีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9(6) กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมจากบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล 3 องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และสถาบันสังคมอื่น ๆ เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน สอดคล้องกับมาตรา 25 ที่ได้ระบุเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา โดยกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกำกับดูแลการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งกรรมการสถานศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับพื้นฐาน ร่วมระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนที่มีความรอบรู้ความชำนาญ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่น ๆ ในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545) โดยแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันของสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีการทำความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็น “ผู้เชื่อมโยง” ระหว่างคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะกรรมการและเลขานุการ กับสถานศึกษาในฐานะผู้บริหาร ดังนั้น ผู้อำนวยการสถานศึกษา จึงเป็นผู้ประสานการดำเนินงานต่าง ๆ โดยคำนึงถึงข้อคิดเห็นและมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ ได้แก่ การเข้าร่วมประชุม การเสนอแนะความคิดเห็น กำกับดูแลกิจการของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับกฎหมายและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด หรือตามมติที่กำหนดไว้ร่วมกัน บริหารงานบุคคลโดยไม่กำกับการทำงานหรือไม่แสดงบทบาทเป็นผู้บังคับบัญชาเสียเอง และการรับทราบผลการดำเนินงานกิจการ จากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวนี้ ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมกับการศึกษาในกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ในกิจการของสถานศึกษา โดยร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผล และร่วมประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) อีกทั้ง หมวด 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ มาตรา 36 บัญญัติไว้ว่าให้สถานศึกษาดำเนินกิจการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาการศึกษา และการจัดการศึกษาให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของประชาชนโดยเฉพาะผู้ปกครอง ต้องนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สามารถทราบได้ว่าการมีส่วนร่วมของสังคมในการจัดการศึกษานั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ที่ได้รับถึง การสร้างการรับรู้ ความเข้าใจและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาสังคมในการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการจัดการศึกษา จากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม ว่าเป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยและเงื่อนไขความสำเร็จของแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ถึงแม้ว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนถูกเล็งเห็นเป็นประเด็นสำคัญต่อการจัดการศึกษา ในประเทศเป็นอย่างมากก็ตาม สภาพสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาถูกมองข้ามให้กลายเป็นเรื่องของหน่วยงานทางการศึกษาเท่านั้น แม้ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรสังคมผ่านการสนับสนุน การอุดหนุน และใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีแล้วก็ตาม รวมถึงชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนเอง ยังพบว่าขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (ปรีชญาภรณ์ โปทา, 2559) ผวนกับมุมมองต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของบุคลากรในโรงเรียนและบุคลากรนอกโรงเรียนมีความแตกต่างกัน โดยที่บุคลากรในโรงเรียนมีการรับรู้ถึงบทบาท หน้าที่และความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้เพราะครูเป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในการปฏิบัติหน้าที่ภายในโรงเรียน โดยยึดหลักการการดำเนินงานที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (ธนากุล สุนงข, 2561)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 เพื่อนำผลวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาและต้นสังกัด ตอบสนองให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 การศึกษา และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

3.1.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำนวน 142 โรงเรียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำนวน 108 โรงเรียน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยเทคนิควิธีการจับสลาก

3.1.3 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน จำนวน 108 คน และ 2) ผู้ปฏิบัติงานในชุมชน จำนวน 108 คน รวมทั้งสิ้น 216 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกตามคุณสมบัติ ดังนี้

3.1.3.1 ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน มีเกณฑ์การคัดเลือกตามคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

3.1.3.2 ผู้ปฏิบัติงานในชุมชน มีเกณฑ์การคัดเลือกตามคุณสมบัติ คือ เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาจาก ผู้แทนองค์กรชุมชน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

3.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) เกี่ยวกับสถานภาพการปฏิบัติงาน และ 2) ข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (1967) โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์อยู่ที่ 1.00 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.978

3.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test Independent) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.2 การศึกษาแนวทางพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1

3.2.1 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง ผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาชุมชน และการบริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 โดยการนำมาจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของแต่ละด้าน นำมาสร้างเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การจัดกลุ่มคำ (Phrase) ที่เป็นประเด็นเดียวกัน วิเคราะห์โดยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) หรือ ตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนุมาณ (Inductive Method) การพิจารณาความเหมือนกัน ความแตกต่างกัน และความสัมพันธ์กันมาหาข้อสรุปแล้วบรรยายเป็นความเรียง

4. ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการให้บริการชุมชน	4.49	0.53	มาก	2
2. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.53	0.51	มากที่สุด	1
3. ด้านการมีส่วนร่วม	4.48	0.56	มาก	3
4. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น	4.49	0.52	มาก	2
5. ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	4.44	0.56	มาก	4
รวม	4.49	0.48	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยมีระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือ ด้านการให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.53) ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกันกับ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.52) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน

ด้านที่	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1	ผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน		ผู้ปฏิบัติงานในชุมชน		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การให้บริการชุมชน	4.61	0.45	4.37	0.58	3.28**	.00
2	การประชาสัมพันธ์	4.64	0.44	4.43	0.55	3.14**	.00
3	การมีส่วนร่วม	4.58	0.51	4.37	0.59	2.82**	.01
4	การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น	4.60	0.45	4.39	0.57	3.11**	.00
5	การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	4.55	0.50	4.32	0.59	3.09**	.00
รวม		4.60	0.41	4.38	0.51	3.51**	.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้าน มีระดับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนกับผู้ปฏิบัติงานในชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสูงกว่าระดับความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในชุมชน

4.3 ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยมีแนวทางการพัฒนาตามรายละเอียด ดังนี้

4.3.1 ด้านการให้บริการชุมชน แนวทางพัฒนาการให้ความช่วยเหลือเพื่อวัตถุประสงค์ สื่อ เทคโนโลยี แก่ชุมชน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปเป็นแนวทางพัฒนาการให้ความช่วยเหลือเพื่อวัตถุประสงค์ สื่อ เทคโนโลยี โรงเรียนควรมีทัศนคติว่าวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเป็นของส่วนรวม ไม่ใช่ของบุคลากรในโรงเรียนหรือโรงเรียนเท่านั้น โดยชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้ามาใช้บริการได้เนื่องจากถือเป็นการให้บริการด้านการศึกษาและวิชาการอย่างหนึ่ง ต้องมีการวางระบบและแผนงานทั้งประจำปีและเฉพาะกิจ ควรมีการเตรียมพร้อมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และวัตถุประสงค์ สื่อ เทคโนโลยี และอำนวยความสะดวก ให้บริการชุมชนตามความต้องการ โดยสรุป แนวทางการให้บริการชุมชนด้านวัตถุประสงค์ สื่อ เทคโนโลยี ควรมีการเตรียมความพร้อมอย่างครบถ้วน เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านการศึกษาและเทคโนโลยีและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

4.3.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ แนวทางพัฒนาการวางแผนปฏิบัติงาน จัดระบบการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารกับชุมชนอย่างเหมาะสม ทันสมัย และดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรมีการสำรวจช่องทางการสื่อสารที่เป็นที่นิยมและเข้าถึงผู้รับสารได้เป็นอย่างดีตามบริบทวิถีชีวิตในปัจจุบัน เพื่อความรวดเร็วและทันสมัย ควรมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจนในแผนปฏิบัติการประจำปี สอดคล้องกับกิจกรรมของโรงเรียนและพึงกระทำอย่างต่อเนื่อง ควรมีการแต่งตั้งทีมเฉพาะและมอบหมายหน้าที่ให้ชัดเจนในดูแลด้านประชาสัมพันธ์ ควรมีทั้งการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนโดยตรง และการใช้สื่อออนไลน์หรือสิ่งพิมพ์ในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน โดยรวมแล้ว การประชาสัมพันธ์ควรมีความต่อเนื่อง หลากหลายและเข้ากับวิถีชีวิตของผู้คนในปัจจุบัน เพื่อการประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงง่าย รวดเร็ว ทันสมัย สร้างภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

4.3.3 ด้านการมีส่วนร่วม แนวทางพัฒนาการเปิดโอกาสให้บุคลากร ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการประเมินผล โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินงาน โดยอาจใช้ช่องทางออนไลน์หรือการพูดคุยหรือตอบแบบสอบถาม ทุกครั้งที่มีการจัดกิจกรรม ควรมีแบบสอบถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นและประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรม ต้องมีการเก็บสถิติการสำรวจความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วม เพื่อวัดผลและนำไปพัฒนาการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป ควรมีการประชุมหารือกับคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อรับทราบข้อมูลสะท้อนผลและเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงโครงการและกิจกรรมต่อไปในอนาคต ควรเผยแพร่ผลการประเมินหรือผลสำรวจเพื่อเปิดเผยข้อมูลอย่างจริงจัง และสร้างแนวทางการพัฒนาร่วมกัน โดยรวมแล้ว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลจากทุกฝ่ายจะช่วยให้ปรับปรุง พัฒนา การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.3.4 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น แนวทางพัฒนาการเชิญคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าเข้ามาจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม ในโรงเรียน โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษา

เพราะเป็นตัวแทนสำคัญในการประสานความร่วมมือกับกลุ่มและเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรมีเครือข่ายผู้ปกครอง เพราะมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุตรหลาน และช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรมีการเชิญเครือข่ายต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการของโรงเรียนตามบริบทและความเหมาะสม เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและส่งเสริมความรู้สึกรักเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับโรงเรียน การสร้างเครือข่ายควรมีเป้าหมายในการติดตามและสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและความต้องการของสังคม โดยภาพรวมแล้ว การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นผ่านการจัดตั้งเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4.3.5 ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน แนวทางพัฒนาการรับการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ งบประมาณ และอื่น ๆ เพื่อปรับปรุง พัฒนาโรงเรียนจากชุมชน โรงเรียนต้องสร้างความเชื่อมั่นและทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นถึงจุดมุ่งหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ควรมีผลงานที่เป็นที่ประจักษ์ สร้างความมั่นใจ เพื่อให้เกิดความสนใจในการสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียน ควรสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับหน่วยงานเครือข่ายต่าง ๆ ความสัมพันธ์อันดีทำให้ชุมชนมีความใส่ใจและพร้อมสนับสนุน สามารถปรึกษาปัญหาและความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับความต้องการ ความจำเป็นและบริบทของโรงเรียน เพื่อให้ผู้สนับสนุนทราบว่าความช่วยเหลือในลักษณะใดที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์มากที่สุด โรงเรียนควรแสดงความขอบคุณและให้คุณค่ากับการช่วยเหลือที่ได้รับ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุน เพื่อให้ทุกฝ่ายทราบถึงผลลัพธ์ที่ดี โดยสรุปแล้ว การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนควรมีการวางแผนและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความร่วมมือที่ยั่งยืน

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผลปรากฏ ดังนี้

5.1.1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติอย่างชัดเจนว่าเป็นสิ่งที่โรงเรียนพึงปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีเนื้อหาที่ระบุไว้ว่า โรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และระบุให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรชุมชนและผู้แทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ร่วมด้วย โดยชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โครงการ บริหารจัดการและพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นไปเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน มุ่งหวังให้การมีส่วนร่วมของชุมชนช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับการเรียนรู้ และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งประเด็นเหล่านี้ยังเป็นตัวชี้วัดที่มีการประเมินอย่างต่อเนื่องทั้งในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย นัยดี (2561) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราวุธ จันสมุทร และวิรัชพัชร วงศ์วัฒนเกษม (2565) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านบ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ กนกเรขา

ชินาวุธ และจารุวรรณ นาดัน (2566) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในกลุ่มโรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 1 พบว่า มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก

5.1.2 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 รายงาน พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการประชาสัมพันธ์เป็นงานที่ถูกระบุไว้อย่างชัดเจนว่าโรงเรียนต้องมีการดำเนินการตามระเบียบกฎหมายกำหนด และเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อจัดการศึกษาของตนให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นทุกโรงเรียนจึงให้ความสำคัญและมีการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์เป็นกิจวัตร อีกทั้งการประชาสัมพันธ์เป็นการสื่อสาร เผยแพร่ กิจกรรมและผลงาน ช่วยสร้างความเข้าใจและภาพลักษณ์ที่ดีเกี่ยวกับโรงเรียน สร้างความโปร่งใส เพิ่มความน่าเชื่อถือ ซึ่งนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน กระตุ้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง องค์กรท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นำไปสู่การเป็นองค์กรมาตรฐานและจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกฎหมายในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่สรุปใจความได้ว่าโรงเรียนมีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนและผลการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ทราบ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้เกิดความโปร่งใสในการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชน และกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาผ่านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) อีกทั้งสอดคล้องกับประกาศของคณะกรรมการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่มีการระบุตัวชี้วัดในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาว่า ต้องสื่อสารนโยบายและทิศทางการบริหารสถานศึกษาให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบทั่วถึง และรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2566) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญธรณ์ ศิริสินอภิรัฐ และคณะ (2567) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 พบว่า การสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประชาสัมพันธ์ ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

5.2 ผลการเปรียบเทียบการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงาน ผลปรากฏ ดังนี้

5.2.1 การเปรียบเทียบการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรของโรงเรียนและบุคลากรจากหน่วยงานภายนอกอาจมีทัศนคติ มุมมองและเป้าหมายที่แตกต่างกัน บุคลากรในโรงเรียนอาจมองว่าการสร้างสัมพันธ์เป็นการสนับสนุนการศึกษา ขณะที่ชุมชนอาจให้ความสำคัญกับการพัฒนาท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของชุมชน อีกทั้งค่านิยมและวัฒนธรรมที่ต่างกันระหว่างองค์กรโรงเรียนและชุมชน อาจส่งผลให้มีความเข้าใจและแนวทางในการทำงานร่วมกันที่ไม่สอดคล้อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอ จะก่อให้เกิดการสื่อสารที่ไม่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน แนวทางการร่วมมือและการดำเนินงานไม่ตรงกันเพราะมีมุมมอง ทัศนคติ วิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากุล สุภงกข (2561) ที่ศึกษาเรื่องการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนวัดหนองกระบอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า

เมื่อเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับวิจัยของ อริญา พิงป่า (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการ สถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนหลายสัณฐานกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ธรรมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า บุคลากรภายในโรงเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างจากบุคลากรนอกโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

5.2.2 การเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 พบว่า ด้านการให้บริการชุมชน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนอาจมีความต้องการและความคาดหวังต่อการให้บริการของโรงเรียนที่ตรงกับความต้องการเฉพาะ ของชุมชนมากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในขณะที่โรงเรียนอาจมุ่งเน้นการให้บริการด้านการศึกษาและการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้กับนักเรียน หรือชุมชนอาจไม่เห็นประโยชน์ที่ชัดเจนจากการให้บริการที่โรงเรียนจัดให้ ความพึงพอใจ จึงยังไม่มากและทำให้มีข้อคิดเห็นที่แตกต่าง ในอีกมุมหนึ่งโรงเรียนอาจมีทรัพยากรหรือความสามารถในการให้บริการที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ทั้งหมด ส่งผลให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับคุณภาพและ ปริมาณการให้บริการ บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนอาจมีประสบการณ์และความเข้าใจที่แตกต่างเกี่ยวกับการให้บริการ ที่ควรจะมีทำให้เกิดมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปรับปรุงหรือพัฒนา หากไม่มีการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ ที่มีประสิทธิภาพระหว่างโรงเรียนและชุมชน อาจทำให้ทั้งสองฝ่ายเข้าใจถึงบทบาทและความสำคัญของการให้บริการชุมชน แตกต่างกันไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากุล สุภงข (2561) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนของโรงเรียนวัดหนองกระบอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบ การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดหนองกระบอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามสถานภาพแล้วนั้น ด้านการให้บริการแก่ชุมชน มีความคิดเห็นแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนานนท์ แสงทองทาบ และคณะ (2565) พบว่า แนวทางการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชน ผู้บริหารควรรู้จักตนเอง เข้าใจผู้อื่น และเข้าใจสภาพแวดล้อม ผู้บริหาร ควรเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลในทุก ๆ ด้าน ผู้บริหารควรนำชุมชนเข้ามามีส่วนในการกำหนดนโยบาย โครงการ กิจกรรม การใช้จ่ายงบประมาณที่จะดำเนินการ การจัดทำหลักสูตร และมีการรายงานผลการดำเนินงานเสนอให้ชุมชนทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และร่วมมือในการพัฒนาการศึกษา และผู้บริหารควรสื่อสารประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ กิจกรรม ของ โรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง

5.3 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน ได้แนวทางการพัฒนาการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในแต่ละด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

5.3.1 ด้านการให้บริการชุมชน พบว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้ามาใช้ บริการได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การให้บริการชุมชนนั้นเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เมื่อชุมชนได้มี โอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนจะเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ทำให้เกิดการสนับสนุนและความร่วมมือ ที่ดี ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยพร แดงชุด (2564) พบว่า ต้องตระหนักถึงความสำคัญของชุมชน มีเจตคติที่ดีในการเข้าไปชุมชน ยอมรับและเข้าถึงชุมชน เปิดโอกาสให้ ชุมชนแสดงออกถึงความต้องการในด้านต่างๆ ตระหนักถึงการให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน โดยต้องดูศักยภาพขององค์กรของ ตนเอง ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูแบ่งปันกำลังทรัพย์ กำลังความรู้ กำลังกาย กำลังใจ เพื่อให้บริการชุมชนในทุกด้าน ต้องมี การทำงานอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การประชุมวางแผนและกำหนดเป้าหมายร่วมกันกับชุมชน การจัดกิจกรรมการให้บริการ จนถึง

การสรุปและรายงานผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญจนพร ศรีมงคล (2565) พบว่า โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสัมพันธ์ สนับสนุนให้บุคลากรและผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อุปกรณ์ของโรงเรียน รวมถึงโรงเรียนควรให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาชุมชน

5.3.2 ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีการสำรวจช่องทางการสื่อสารที่เป็นที่นิยมและเข้าถึงผู้รับสารได้เป็นอย่างดีตามบริบทวิถีชีวิตในปัจจุบัน เพื่อความรวดเร็วและทันสมัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพนั้นช่วยให้ข้อมูลต่าง ๆ เข้าถึงชุมชนได้อย่างรวดเร็วและสะดวก ซึ่งทำให้ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมและโครงการของโรงเรียนในเวลาที่เหมาะสม เมื่อโรงเรียนสามารถสื่อสารกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะสร้างความโปร่งใสระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงาน การเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ ชุมชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น จะทำให้สามารถรับฟังและตอบสนองต่อความต้องการหรือปัญหาของชุมชนได้ดีขึ้น นำไปสู่การพัฒนาการศึกษาและการสนับสนุนที่ตรงจุด นอกจากนี้การให้ข้อมูลและโอกาสในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในกระบวนการเรียนการสอน ทำให้โรงเรียนและชุมชนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้อย่างเปิดเผย ซึ่งช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความเข้าใจระหว่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยพร กลิ่นขจร (2564) พบว่า โรงเรียนควรส่งเสริมให้ชุมชนมีเครื่องมือการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่รวดเร็วและทันสมัย ให้เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกโลกาภิวัตน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปองขวัญ จุลลา, จุฑามาส ศรีจำนงค์ และศักดินาภรณ์ นันท์ (2566) พบว่า ควรมีศูนย์บริการข้อมูลสารสนเทศให้กับชุมชน จัดทำเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารแก่ชุมชนได้รับทราบผ่านโซเชียลมีเดียและช่องทางต่าง ๆ

5.3.3 ด้านการมีส่วนร่วม โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนมีผลดีต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลช่วยสร้างความโปร่งใสในกระบวนการทำงานของโรงเรียน ชุมชนจะได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ซึ่งส่งเสริมความเชื่อมั่นและไว้วางใจในโรงเรียน ชุมชนจะรู้สึกว่ามีบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนและการเรียนรู้ของนักเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากชุมชนทำให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงการดำเนินงานให้ตรงกับความต้องการของชุมชนได้ สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ทำให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น นอกจากนี้ ยังสามารถร่วมกันพัฒนากลยุทธ์ในการยกระดับการศึกษา ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นโอกาสในการพัฒนาความรู้และทักษะของชุมชน เพื่อสนับสนุนการศึกษาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดในงานวิจัยของ รณกร ไช้เนาะ (2561) พบว่า โรงเรียนรายงานผลการจัดการศึกษาให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ กนกเรขา ชินาวุธ และจารุวรรณ นาดัน (2566) พบว่า โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการโดยแต่งตั้งให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีส่วนร่วมเป็นคณะดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อแสวงหาแนวทาง ร่วมกันในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

5.3.4 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ควรมีการเชิญเครือข่ายต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการของโรงเรียนตามบริบทและความเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทำให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งกระตุ้นความสนใจและความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน นอกจากนี้ การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากเครือข่ายที่หลากหลายช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และพัฒนา

คุณภาพการศึกษา ยังสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ชุมชนจะรู้สึกว่าคุณค่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของพวกเขามีความสำคัญ ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้โรงเรียนเข้าใจความต้องการและปัญหาของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งทำให้สามารถปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างตรงจุด การพัฒนาโครงการร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนยังสามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกที่ยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพธิ หอมชื่นชม (2564) พบว่า สถานศึกษาควรเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชน ด้วยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ต้องสื่อสารและสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครอง นักเรียน และคนในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนสถานศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ของ ผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒนพงษ์ อู่วงศ์ และคณะ (2566) พบว่า ให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการศึกษา ตลอดจนการจัดทำหลักสูตร และให้คำปรึกษาด้านการบริหารสถานศึกษา เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุน อำนาจความสะดวกในด้านการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โรงเรียนคัดสรรบุคคลที่มีความสามารถเพื่อเสนอแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษา

5.3.5 ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ควรสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับหน่วยงานเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับหน่วยงานเครือข่ายต่าง ๆ มีผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในหลายด้าน โดยเฉพาะการสนับสนุนทรัพยากรที่โรงเรียนสามารถเข้าถึงได้ เช่น งบประมาณ อุปกรณ์การศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน อีกทั้งยังเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาโครงการใหม่ ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น การทำงานร่วมกันนี้ยังเสริมสร้างความเชื่อมั่นในชุมชน โดยชุมชนจะเห็นว่ามี การสนับสนุนจากภายนอกในการพัฒนาโรงเรียน การมีส่วนร่วมของหน่วยงานเครือข่ายช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในกระบวนการพัฒนา ซึ่งทำให้ชุมชนรู้สึกว่าคุณค่าตนมีบทบาทในการสนับสนุนการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรณกร ไข่นาค (2561) พบว่า ควรเชิญผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยพร แดงชุด (2564) พบว่า ผู้นำจะต้องพูดชี้แจงให้ชุมชนเข้าใจในเหตุผลของการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ รวมถึงการสนับสนุนในด้านอื่น เพื่อให้เกิดการไว้วางใจ การดำเนินงานของโรงเรียนควรให้ครูและบุคลากรเข้าไปมีส่วนร่วมหรือช่วยเหลืองานต่าง ๆ ของชุมชน สร้างเครือข่ายผู้มีอุปการคุณที่ช่วยเหลือ มีการสานสัมพันธ์และสานไมตรีอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดต่อสื่อสารกันทั้งระยะสั้นและระยะยาว ต้องมีการลงมือปฏิบัติและทำงานร่วมกับชุมชน โดยมีแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจนและโปร่งใส เพื่อให้ชุมชนได้รับทราบ และร่วมในการวางแผน ปรับปรุงการดำเนินงาน และควรมีการรายงานผลการดำเนินงานในกิจกรรมที่ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อความโปร่งใสและเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบ

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 โรงเรียนควรมุ่งเน้นสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและเครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง แสดงจุดมุ่งหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการเข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษา ทำผลงานให้เป็นທີ່ประจักษ์ สร้างความเชื่อมั่น โปร่งใส ควรมีการวางแผนและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างความร่วมมือที่ยั่งยืน

6.1.2 โรงเรียนควรคำนึงถึงมุมมองที่แตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นจึงต้องมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี เป็นการประชาสัมพันธ์ 2 ทาง ใช้ทั้งการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน มีแนวคิดและวิธีปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน การดำเนินการต่าง ๆ ควรเป็นไปอย่างมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เพื่อให้ได้มุมมองและความคิดเห็นที่หลากหลาย ครบถ้วน สำหรับการนำมาประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการการศึกษา ตั้งแต่กระบวนการวางแผน

การปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างตรงประเด็น

6.1.3 โรงเรียนควรสำรวจช่องทางการสื่อสารที่เป็นที่นิยมและเข้าถึงผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน วางแผนประชาสัมพันธ์ให้มีความต่อเนื่อง มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับชุมชน 3) ด้านการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้บุคลากร ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงขอเสนอแนะว่า โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น แบบสอบถาม การประชุมหารือ เพื่อสะท้อนความคิดเห็นและพัฒนาโครงการและกิจกรรมของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โรงเรียนควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินและแนวทางพัฒนาเพื่อสร้างความโปร่งใส ความเชื่อมั่นและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 4) ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น การเชิญคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วมจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม ในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงขอเสนอแนะว่า โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาและเครือข่ายผู้ปกครอง โดยเชิญชวนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับโรงเรียน และนำมาซึ่งการประสานความสัมพันธ์กับเครือข่าย หน่วยงานและองค์กรอื่นๆ เพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน 5) ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน การรับสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ งบประมาณ และอื่นๆ เพื่อปรับปรุง พัฒนาโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงขอเสนอแนะว่า โรงเรียนต้องสร้างความเชื่อมั่นและสื่อสารจุดมุ่งหมายอย่างรอบคอบ ชัดเจน การสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับหน่วยงานเครือข่ายต่างๆ จะช่วยให้ชุมชนมีความใส่ใจปัญหาอุปสรรค ความต้องการและจำเป็นของโรงเรียน และสนับสนุน ช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

6.2.1 ควรศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนทุกสังกัด ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะช่วยให้สรุปรูปแบบที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ ให้สามารถนำมาปรับใช้ได้จริง ช่วยให้เห็นภาพรวมที่ครอบคลุมซึ่งอาจมีความแตกต่างตามลักษณะของชุมชนและบริบทท้องถิ่น นำไปสู่การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน และนำไปสู่การสร้างแนวทางเชิงนโยบายหรือแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนต่อไปในอนาคต

6.2.2 ควรศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนทุกสังกัด ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสามารถช่วยให้เห็นความสำเร็จและอุปสรรค ช่วยให้สามารถปรับกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสม พัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ เสริมสร้างศักยภาพของทั้งสองฝ่าย และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างยั่งยืน

7. เอกสารอ้างอิง

- กนกเรขา ชินาวุธ และจารุวรรณ นาดัน. (2566). การศึกษาเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในกลุ่ม โรงเรียนอำเภอเมืองตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. *วารสารบัณฑิตวิจัย*, 14(1), 113-127. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/banditvijai/article/view/261236/176549>
- กัญจนพร ศรีมงคล. (2565). *การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จริยพร กลิ่นขจร. (2564). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาทางชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1-2. *วารสารราชพฤกษ์*, 19(1), 30-40.

- จริยพร แดงขุด. (2564). แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตาม หลักสังกัดวัด 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. <https://e-thesis.mcu.ac.th/thesis/3326>
- ชนะ สุ่มมาตย์. (2559). บ้าน วัด โรงเรียน : ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม... วงจรการพัฒนาคนที่ยั่งยืน. <https://www.gotoknow.org/posts/131651>
- ธนากุล สุกงข. (2561). การรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดหนองกระบอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนาณท์ แสงทองทาบ, ปฎิธรรม สำเนียง และพระมหาอุดร อุดตโร. (2565). การสร้างมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารกับชุมชนตามหลักสาราณียธรรม 6 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(3), 117-130. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jra/article/view/252990/172377>
- ธวัชชัย นัยดี. (2561). การบริหารจัดการงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านปางขอน ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธัญธรณ์ ศิริสินอภิรัฐ, กฤษฏ์ กิตติฐานัส และวิเชียร อินทรสมพันธ์. (2567). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 15(1), 1-11. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yri/article/view/273438/184355>
- นพธิ หอมชื่นชม. (2564). การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม [ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นุชา สระสม. (2560). การมีส่วนร่วมใน "การบริหารแบบบ้าน วัด โรงเรียน" ของโรงเรียนวัด สังกัดกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรัชญาภรณ์ โปทา. (2559). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านเขาตะแบก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปองขวัญ จุลลา, จุฑามาส ศรีจำนงค์, และศักดินาภรณ์ นันท์. (2566). กลยุทธ์การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย. วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์, 9(2), 71-82. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jslc/article/view/270066/181173>
- พัฒนพงษ์ อัยวงศ์, นาวิ อุดร และจารุวรรณ เขียวน้ำชุม. (2566). สภาพ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยุคชีวิตวิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 20(1), 175-188. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edu-rmu/article/view/261068/176878>
- รณกร ไข่นาค. (2561). แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วรายุทธ จันสมุทร และวิรัชพัชร วงศ์วัฒน์เกษม. (2565). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนบ้านบ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 9(3), 591-602. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rdirmu/article/view/257071/176159>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. พรึกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. การศาสนา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2566). *ประกาศคณะกรรมการส านักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เรื่อง กรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา การศึกษาปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และด้านการอาชีวศึกษา*. <https://www.onesqa.or.th/upload/download/202304281626265.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พรึกหวานกราฟฟิค.
- อริญา พิงป่า. (2561). *การบริหารจัดการสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหลายสัญชาติ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M. (Ed.), *Attitude Theory and Measurement*. Wiley & Son.